

H. J.

"Oliemolens", A. J. Bernet-Kempers, Arnhem 1979 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 25/3, 655

1980

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Interesująca sesja łomżyńska i jej pokłosie w postaci omawianej tu książki, obok wydanej niedawno, po raz trzeci po wojnie, *Encyklopedii staropolskiej*, spowodowała ponowne zainteresowanie spuścizną badawczą i kolekcjonerską Glogera². Być może spowoduje ono także zbadanie i opracowanie glogerianów rozrzuconych po bibliotekach i archiwach kraju, a następnie całościowe ujęcie dorobku Glogera jako badacza szeroko rozumianej kultury i przeszłości ziemi ojczyznej, a nie tylko Podlasia i jego bezpośredniego pogranicza.

Antoni Śledziwski
(Warszawa)

NOTATKI BIBLIOGRAFICZNE

A. J. Bernet-Kempers: *Oliemolens*. Arnhem 1979, 108 s. 65 ilustr. 3 plansze

Książka wydana przez Het Nederlands Openluchtmuseum w Arnhem jako trzeci z kolei tomik wydawnictw tej instytucji odznacza się piękną szatą graficzną i ciekawymi ilustracjami. Obok holenderskiego tekstu, książka ma obszernie streszczenie w języku angielskim. Znajdujemy tu informację o „młynach olejarskich” (tak bowiem określano olejarnie dawniej) zarówno konnych (kieraty) jak i napędzanych siłą wodną oraz wietrzną. Rozdrabnianie ziarn (siemienia lnianego, rzepaku) odbywało się bowiem bądź dzięki kieratom, bądź z pomocą kół wodnych czy też wiatraków. Sporo przy tym uwagi poświęcono tzw. „wiekowi drewna” z historii techniki. W tekście są omówione krótko prasy do wyciskania olejów różnych systemów i typów: klinowe, śróbowe i śrubowo-dźwigniowe (jak do wyciskania soku z winogron, celem otrzymania wina).

Często były w użyciu w Holandii urządzenia rozdrabniające z kamieniami obrotowymi o poziomych osiach i platformie kamiennej (gniotownik obiegowy) o napędzie wodnym i wietrznym. Omówiono również bardzo ciekawą olejarnię, znajdującą się w skansenie w Arnhem. Do książki dołączono 3 niezwykle czytelne plansze. Są to rysunki olejarni i jej elementów.

H. J.

² Patrz. *Rzecz o Zygmuncie Glogerze* — krótka recenzja z tej książki opublikowana na łamach łódzkich „Odgłosów” (nr 4 z 27 stycznia 1980 r.).